

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA
DELEGATIONEN FÖR INFORMATIONSSPRIDNING

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta Toimintakertomus 2016 - 2017

Asema ja tehtävät

- Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin
- Tukee ja palkitsee tiedon julkistamista
- Edistää tiedon käyttöä yhteiskunnassa

Valtionpalkinnot

Myönnetään tieteellisen, taiteellisen ja teknologisen tiedonvälityksen alalla tehdystä merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä, joka on lisännyt kansalaisten tietämystä ja antanut virikkeitä yhteiskunnalliselle keskustelulle

Yhteiskuntavastuu

- Tieteen ja tutkimuksen yhteiskunnallinen vuorovaikutus
- Kansalaisten luottamus tieteeseen
- Kansallinen tietokulttuuri kansainvälisessä ympäristössä

Sisällysluettelo

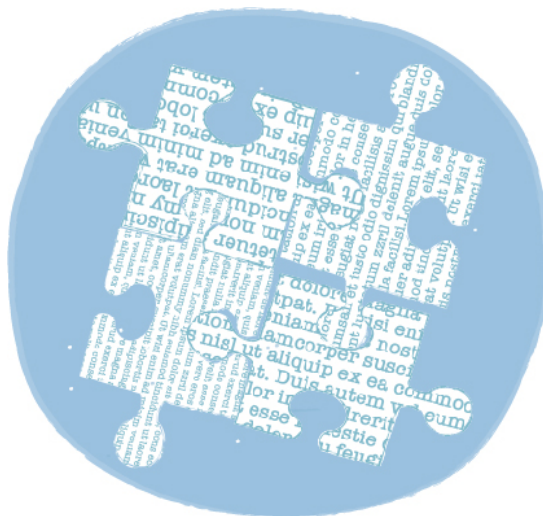
Neuvottelukunnan asema ja tehtävät valtionhallinnossa.....	3
Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot.....	5
Tiedonjulkistamisen apurahat.....	11
Kirjastojen ostotukijärjestelmä.....	12
Tieteen ja tutkimuksen yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja yhteiskuntavastuu.....	13
Tutkijoiden sananvapaus.....	18
Taulukko 1: Tilastotietoa tiedonjulkistamisen apurahoista.....	12
Taulukko 2. Tiedonjulkistamisen apurahat.....	20

Neuvottelukunnan toimivuosi vaihtuu kesäkuussa. Toimintakertomus julkaistaan sen jälkeen kun tiedonjulkistamisen apurahamyönnöt ja tiedonjulkistamisen valtionpalkintojen saajat on julkistettu. Tapahtumien osalta toimintakertomus kattaa tapahtumat 1.6.2016 - 31.5.2017.

(c) Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta 2017

Materiaalia saa hyödyntää hyvien tapojen mukaisesti. Lähde on mainittava.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta, Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki
www.tjnk.fi

Neuvottelukunnan asema ja tehtävät valtionhallinnossa

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin, joka seuraa tieteen, taiteen ja tekniikan eri alojen saavutuksia Suomessa ja ulkomailla sekä muun kansallisen ja kansainvälisen tiedon kehitystä. Asiantuntijaelimenä neuvottelukunnan vaikutus ulottuu ministeriön ja tieteen organisaatioiden tavoitteisiin ja toimintaan.

Neuvottelukunta on asetettu valtioneuvoston päätöksellä 13.1.1972. Neuvottelukunnan tehtäviä määrittää päätöksen lisäksi Tiede ja yhteiskunta -työryhmän muistio (opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:28) ja sen jatkotyönä laadittu opetusministeriön toimenpideohjelma (29.11.2007) sekä tietokirjallisuuden osalta Tiina Käkelä-Puumalan selvitykset ja kehittämissuhteukset (opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:14 ja 2012:15). Lisäksi neuvottelukunta on määrittänyt tehtäväkuvaansa laatimassaan toimenpideohjelmassa *Tiede kuuluu kaikille! Tiedeviestinnän kansallinen toimenpideohjelma* (Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan julkaisu 1/2013).

Neuvottelukunnan tehtäviksi on tulosneuvotteluissa ja erillisissä päätöksissä asetettu seuraavat tehtävät:

- tehdä opetusministeriölle esityksiä ja aloitteita eri tavoista edistää tiedon levittämistä maassamme, antaa lausuntoja toimialaansa liittyvistä kysymyksistä ja herättää keskustelua alan kysymyksistä
- tehdä vuosittain opetusministeriölle ehdotus tiedonjulkistamisen valtionpalkintojen jakamiseksi
- myöntää tiedonjulkistamisen kohdeapurahat
- laatia tietokirjallisuuden osalta laadukkaan vähälevikkisen kirjallisuuden kirjasto- ja ostotukiesitys
- tehdä tutkimuksia ja selvityksiä tiedonjulkistamisen alueelta
- edistää tiedeviestinnän ja tietokirjoittamisen koulutusta
- suorittaa opetus- ja kulttuuriministeriön antamat muut tehtävät.

Henkilöstö ja hallinto

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan toimisto sijaitsee Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteydessä. Sen pysyvään henkilökuntaan kuuluvat pääsihteeri ja osa-aikaiset suunnittelija ja toimistos sihteeri. Toimivuotena neuvottelukunnan pääsihteerinä toimi FT Reetta Kettunen. Pääsihteerin toimivapaan aikana sijaisena toimi FM Simo Kyllönen (6.8.2016 - 31.1.2017). Suunnittelija FM Terhi Tarkiainen työaika puolittuu Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan välillä. Toimistosihhteeri Kaisu Reiss työskentelee Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan, Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Tiedeakatemiain neuvottelukunnan yhteisenä toimistosihteerinä. Vuonna 2015 käynnistyneen Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan Vastuullinen tiedeviestintä ja tekijyys -hankkeen projektipäällikkönä toimi TaT Iina Kohonen (31.5.2017 asti).

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan hallinnoimat toimintaan tarkoitetut määrärahat jakautuvat kahteen kokonaisuuteen. Neuvottelukunnan määrärahat opetus- ja kulttuuriministeriössä ovat määräraha tiedonjulkistamisen kohdeapurahoihin ja tiedonjulkistamisen valtionpalkintoihin (Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistäminen). Neuvottelukunnan toimintamenot, palkkakulut ja toimiston kulut ovat osa ministeriön myöntämää Tieteellisten seurain valtuuskunnan toimintamäärärahaa. Näiden lisäksi neuvottelukunnalla voi olla erillistä hankerahoitusta

Kuluneen toimivuoden aikana 1.6.2016 - 31.5.2017 neuvottelukunta kokoontui kahdeksan kertaa, joista yksi kokous oli sähköpostitse käyty verkkokokous. Neuvottelukunta muodostaa tarvittaessa työryhmiä valmistelemaan käsiteltävänä olevia asioita neuvottelukunnan päätettäväksi. Toimivuotena toimi kaksi työryhmää. Tiedonjulkistamisen apurahatyöryhmään kuuluivat Risto Nieminen, Katja Bargum, Pirjo Hiidenmaa, Esa Väliaverronen ja Anna-Liisa Haavikko.

Tiedeviestintä-työryhmään kuuluivat Risto Nieminen, Katja Bargum, Erkki Karvonen ja Esa Väliaverronen sekä kutsuttuna jäsenenä johtava viestintäasiantuntija Maria Ruuska Kaskas Mediasta.

Jäsenet 2015 -2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää jäsenet kolmeksi vuodeksi kuultuaan Suomen Akatemiaa, taiteen keskustoimikuntaa sekä alan keskeisiä järjestöjä.

Akateemikko **Risto Nieminen**,
puheenjohtaja
Tuottaja, FT **Katja Bargum**, Yle,
varapuheenjohtaja
Tutkijatohtori, taiteilija **Annette Arlander**,
Taideyliopisto
Toimittaja **Anna-Liisa Haavikko**, Suomen
Journalistiliitto
Professori **Pirjo Hiidenmaa**, Helsingin
yliopisto
Dekaani **Pentti Huovinen**, Turun yliopisto
Professori **Erkki Karvonen**, Oulun
yliopisto
Professori **Kimmo Katajala**, Itä-Suomen
yliopisto
Tietokirjailija, FT **Iiris Kuusinen**
Professori **Esa Väliaverronen**, Helsingin
yliopisto
Rehtori **Mauri Ylä-Kotola**, Lapin yliopisto

Opetus ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen jakoi tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot 15.9.2017 Valtioneuvoston juhlahuoneistossa. Kuvassa vasemmalta Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan puheenjohtaja, akateemikko Risto Nieminen ja opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen sekä palkinnonsaajat. Kuva: Jarkko Lukumaa

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot ovat neuvottelukunnan julkisuudessa näkyvin toimintamuoto. Valtiovallan osoittamalla tunnustuksella on erityinen merkitys ja asema suomalaisten tiedonvälityksen palkintojen joukossa. Palkintoa arvostetaan myös siksi, että palkintoesityksen tekijä on riippumaton, eri alojen tunnustetuista asiantuntijoista koostuva neuvottelukunta.

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot myönnetään tieteellisen, taiteellisen ja teknologisen tiedonvälityksen alalla tehdystä merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä, joka on lisännyt kansalaisten tietämystä ja antanut virikkeitä yhteiskunnalliselle keskustelulle. Palkinto myönnetään ajankohtaisesta tiedonjulkistamistyöstä, jonka tuote voi olla korkeatasoinen tietoteos tai muu tietotuote.

Palkinto voidaan myöntää myös esimerkiksi, pitkäjänteisestä ja monimuotoisesta tiedonjulkistamistyöstä. Palkinnot myönnetään tekijälle tai työryhmälle. Erityisen ansiotuneesta ja pitkäaikaisesta työstä voidaan myöntää tiedonjulkistamisen elämäntyöpalkinto. Palkintoa ei myönnetä suppeille asiantuntijapiireille tarkoitetuista tieteellisistä julkaisuista tai suppean yleisön oppimateriaalien tuottamisesta.

Palkinnot myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan esityksestä. Ne jaetaan vuosittain syyskuussa.

Esityksiä palkinnon saajiksi pyydetään kustantajilta, alan järjestöiltä ja muilta tahoilta. Vuoden 2017 käsittelyyn saapui yli 300 esitystä. Näiden lisäksi sekä neuvottelu-

kunnan jäsenet että pääsihteeri voivat tuoda omat esityksensä palkintokäsittelyyn. Vuon-

na 2017 jaettiin yhteensä kahdeksan palkintoa.

Tiedonjulkistamisen elämäntyöpalkinnot

Lastenpsykiatri, asiantuntijalääkäri, tietokirjailija, kouluttaja Raisa Cacciatore merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä terveen lapsuuden, nuoruuden ja vanhemmuuden edistäjänä

Raisa Cacciatore on lastenpsykiatri, asiantuntijalääkäri, tietokirjailija ja luennoitsija. Hänet tunnetaan erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kehityksen asiantuntijana, joka mielellään puhuu elämänhalusta ja innostuksesta, ennaltaehkäisevästä ja voimavaistavasta, pärjäämistä ja elämäntaitoja lisäävästä kasvatuksesta.

Lasten ja nuorten itsetunnon tukeminen, haasteelliset tunteet, aggressiokasvatus, seksuaalisuus ja murrosiän kuohunta sekä vanhempien ja koulun tuki kasvavalle nuorelle ovat Raisa Cacciatorelle tärkeitä aiheita. Hänet tunnetaan rohkeasta ja mutkattomasta esitystavasta, jolla aroistakin aiheista puhuminen tuntuu luontevalta. Hänen kirjansa, kirjoituksensa sekä luentonsa perustuvat tutkittuun tietoon ja pitkäaikaiseen kokemukseen Väestöliiton asiantuntijalääkärinä.

Raisa Cacciatore on julkaissut runsaasti kasvatukseen, nuoruuteen ja seksuaalikasvatukseen liittyviä kirjoja, pitkälti yli 20 nimekettä. Joukossa on oppikirjoja, neuvolassa jaettavia vauvakirjoja sekä nuorille ja vanhemmille tarkoitettuja oppaita. Teoksia on käännetty myös muille kielille, saameksi, viroksi, ruotsiksi ja italiaksi. Cacciatore on myös ahkera ja kysytty luennoitsija. Hän vieraillee koulujen vanhempainilloissa ja pitää yleisöluentoja sekä esiintyy mediassa asiantuntijana. Hän tarjoaa asiantuntemustaan myös nettiluentoina.

Raisa Cacciatore on aikaisemmin saanut mm. tietokirjailijoiden Tietopöllö-palkinnon, Lääketieteen toimittajien Hyvän Tiedon

Omenan sekä Kulttuurirahaston palkinnon merkittävästä kulttuuriteosta lasten ja nuorten puolestapuhujana.

Raisa Cacciatore on monipuolinen ja aktiivinen kasvatuksen asiantuntija ja luotettavan tiedon jakaja sirpaloituvan tiedonvälityksen maailmassa. Cacciatorea kuunnellessa niin rakentavan riitelyn keinot, ystävyyden pelisäännöt kuin arvokasvatuksen periaatteetkin ovat helppoja omaksua.

Taidekasvattaja Marjatta Levanto merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä museopedagogiikan uranuurtajana ja taiteen popularisoijana

Tieteen popularisoinnista ovat kuulleet kaikki, mutta harvempi tuntee taiteen popularisoinnin. Tälläkin on oma aloitteellinen edistäjänsä: Marjatta Levanto. Hän on suomalaisen taidemuseolaitoksen ensimmäinen museolehtori ja museopedagogiikan uranuurtaja.

Levanto on työskennellyt pitkään museopedagogiikan ja taidekasvatuksen tehtävissä Valtion taidemuseossa sekä sen edeltäjäorganisaatioissa. Hän on suomalaisen taidemuseolaitoksen ensimmäinen museolehtori, ja yksi museoiden taidekasvatuksen edelläkävijöitä. Hänen aloitteestaan on perustettu pedagogiikan yksikkö Valtion taidemuseoon.

Levanto on tehnyt taidetta tunnetuksi edistämällä mm. selkokielen käyttöä. Levannon mukaan taidemuseo on ennen muuta pedagoginen laitos; sen ei tule olla varasto vaan elävä kohtaamispaikka. Näyttelyitä ei tehdä suurelle yleisölle, sillä sellaista ei ole. Siksi ei myöskään ole yhtä tapaa popularisoida taidetta. Jokaisen yleisön ja jokaisen kävijän tulee voida löytää omalla tavallaan

oma polkunsä taideteosten luo.

Levanto on kirjoittanut useita erityisesti lapsille suunnattuja taidekirjoja, mutta kirjoista hyötyvät kaikki, jotka haluavat uteliaalla mielellä tutustua taideteoksiin. Lisäksi Levanto on sanoittanut lastenlevyjä sekä tehnyt elokuvia, multivisioita ja videoita taiteesta. Kirjojen nimet kuvaavat tekijän kekseliäisyyttä ja luovuutta, esimerkiksi näin: *Nykytaide suurin piirtein* ja *Leonardo oikealta vasemmalle*.

Marjatta Levanto on toiminut myös Pariisin Suomen-instituutin johtajana ja vapaana

luennoitsijana.

Levanto on palkittu muun muassa nuortenkirjallisuuden (1984) ja lastenkulttuurin valtionpalkinnoilla (1990). Vuonna 2000 hän sai Suomen tietokirjailijat ry:n myöntämän Tietopölli-palkinnon. Levannolle myönnettiin Helsingin kaupungin kulttuuripalkinto taidekasvattajan työstä vuonna 2001. Vuonna 2015 Marjatta Levannon ja Julia Vuoren teos *Leonardo oikealta vasemmalle* (2014) oli ehdolla Pohjoismaiden neuvoston lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon saajaksi.

Palkinnot esimerkillisestä tiedonjulkistamisesta

Ulkomaantoimittaja ja tietokirjailija Heikki Aittokoski pitkäjänteisestä journalistisesta työstä

Ulkomaantoimittaja ja tietokirjailija Heikki Aittokoski on isojen aiheiden mies. Aittokoski vie lukijan milloin pohtimaan köyhyyttä, milloin Euroopan nationalismia tai hän kuljettaa lukijansa Leninin junassa. Aittokoskella on taito rakentaa arkipäiväisten asioiden ympärille globaali tarina. Se voi lähteä vaikka Helsingistä ostetusta halvasta t-paidasta, joka johdattaa toimittajan Bangladeshin vaatetehtaiden kurjuuteen ja maan politiiseen sekavuuteen. Kertoessaan suurista aiheista Aittokoski menee lähelle ja kuvaa pienillä konkreettisilla yksityiskohdilla tapahtumien olemusta.

Kuvatessaan meneillään olevaa kamppailua Euroopan suunnasta Heikki Aittokoski kysyy, mitä ovat kansankunnat ja kenelle ne kuuluvat? Selityksiä ei aina löydy, mutta Aittokoski sitoo nykytapahtumat historiaan ja avaa lukijalle näkymän erilaisten ilmiöiden syviin juonteisiin.

Heikki Aittokoski on pitkänlinjan journalisti, joka kirjoittaa lehtijuttuja ja reportaasikirjoja kaunokirjallisella otteella. Aittokoski aloitti Helsingin Sanomien toimittajana vuonna 1995 kulttuuritoimituksessa, josta siirtyi ulkomaantoimitukseen. Hän ollut Berliinin

ja Brysselin kirjeenvaihtajana sekä ulkomaantoimituksen esimiehenä.

Heikki Aittokoski perehtyy ja pohtii. Hänen juttunsa ovat hitaan journalismin helmiä.

Valtiotieteen lisensiaatti, luonnontieteiden kandidaatti Mai Allo teoksesta *Yhdessä ilmakehässä. Tieteen huipulle ydinturman jäljiltä*

Suomi on ilmakehätieteiden suurvalta. Suomalaisen ilmakehätutkijoiden monitieteinen verkosto on tehnyt lähes neljäkymmenen vuoden ajan maailmanlaajuisia huomiota saanutta pioneerityötä.

Mai Allon kirja *Yhdessä ilmakehässä. Tieteen huipulle ydinturman jäljiltä* on kiehtova ja mukaansa tempaava kuvaus suomalaisesta ilmakehätutkimuksesta ja ennen kaikkea tutkimustyötä tekevästä ihmisistä. Ilmakehätutkimuksen, erityisesti arvoitussellisten aerosolien perusasiat ja niiden vaikutukset eri olosuhteissa, kuvataan selkeästi. Ennen kaikkea kirja on värikäs ja elämänmakuinen kuvaus ja tarina intohimosta tutkimukseen, sen iloista ja suruista, onnistumisista ja epäonnistumisista. Se on kuvaus uuden tieteenalan noususta hapuilevan alun jälkeen läpimurtoihin, tieteen kärkeen ja edelläkävijäksi.

Alussa tutkijoilla oli intuitio, että maaperä, vesistöt, metsät ja ilmakehä ovat kokonaisuus, mutta he eivät tienneet, mikä niitä oikein yhdisti. Tšernobylin ydinlaitoksen turma vuonna 1986 tarjosi yhtäkkiä runsaan havaintoaineiston, joka johti oivallukseen. Tutkijat ryntäsivät kentälle ja keräsivät aineistoa lehmänkarvoista mutapaakkuihin laskeuman mittaamiseksi. Yhdistäväksi tekijäksi osoittautuivat aine- ja energiavirrat. Ne ovat mitattavia ilmiöitä, joiden avulla ilmakehä--ekosysteemistä on mahdollista luoda testattava teoria ja laskennalliset mallit.

Nousu tieteen huippuyksiköksi oli alkanut.

Mai Allon vaivattomasti etenevä, hyvin kirjoitettu ja kiinnostavasti kuvitettu kirja tarjoaa ihmiskeskeisen näkökulman tutkimusryhmän toimintaan ja tieteen tekemiseen yleensä. Teoksessa on myös tieteenfilosofista pohdiskelua ja osuva kuva tutkimustyön prosesseista, ei vain sen tuloksista ja saavutuksista.

Mai Allo on ansiokkaasti yleistajuistanut vaikeat tutkimuskohteet ja -kysymykset. Kuvaamalla tutkijoiden arkista aherrusta teos kertoo, miksi pitkäjänteinen perustutkimus on tärkeää. Ne tutkimustulokset, jotka ovat nostaneet yksikön tieteen huipulle, perustuvat vuosikymmeniä jatkuneelle kärsivälliselle ja huolelliselle työlle, mikä ei näy uutisotsikoissa. Kaupalliset sovellukset, kuten hiukkaslaskuri tai räjähdessensori, eivät olisi koskaan syntyneet ilman vahvaa panostusta perustutkimukseen.

Mai Allon kirja kuvaa pitkää marssia tieteen huipulle. Sen parasta antia ovat kuvaukset ihmisistä ja arjesta tutkimuksen huippuyksikön takana.

Professori, ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm, yhteiskuntatieteiden maisteri, johtava tietoasiantuntija Päivikki Karhula, valtiotieteen maisteri, historioitsija Tuomo Olkkonen ja arkkitehti Maara Kinnermä verkkosivustosta *Tiellä sananvapauteen. Suomalaisen sananvapauden ja sensuurin muisti-*

kirja (<https://sananvapauteen.fi>)

Tiellä sananvapauteen. Suomalaisen sananvapauden ja sensuurin muistikirja - verkkosivusto peilaa kiinnostavasti suomalaista sensuuria vuosina 1917 – 2017. Se on lajissaan laajin suomalaisen sananvapauden historiaa avaava julkaisu, joka sisältää yli 900 artikkelia.

Tiellä sananvapauteen tuo esiin lukuisat tutut mutta myös vähemmän tunnetut suomalaisen sananvapauden ja sensuurin kipupisteet. Se osoittaa, että sananvapaus ei elä vain juhlapuheissa, vaan sen rajoja määritellään aina uudelleen. *Tiellä sananvapauteen* nostaa esiin myös ne äänet, jotka ovat aikaan jääneet marginaaliin.

Verkkosivuston takana on työryhmä, johon kuuluvat professori Kai Ekholm, tutkija Päivikki Karhula ja historioitsija Tuomo Olkkonen. Heidän tekstejään täydentävät usean kymmenen asiantuntijan kirjoitukset mm. sananvapauteen liittyvästä lainsäädännöstä, sotasensuurista ja elokuvansensuurista. Sananvapauden tilasta kertovat oman näkemyksensä myös 38 haastateltua toimittajaa, kirjailijaa, aktivistia ja poliittista vaikuttajaa. Sivuston tyylikkään ja selkeän ulkoasun on suunnitellut arkkitehti Maara Kinnermä.

Sivusto piirtää sata vuotta kattavan aikajan, esittelee kiehtovia henkilökuvia ja kuvagallerioita ja tarjoaa artikkelien avulla monipuolisen tietopaketin helposti käytettävissä muodossa. Verkkoteoksen lisäksi tekijät ovat työstäneet aiheesta näyttelyn Kansalliskirjaston galleriaan.

Sananvapaus on suomalaisen yhteiskunnan peruspilari ja kansallisaarre. Sivusto muistuttaa meitä siitä, että sananvapaus ei ole milloinkaan itsestäänselvyys vaan sitä on aktiivisesti edistettävä ja vaalittava myös demokraattisissa yhteiskunnissa.

Maa- ja metsätaloustieteiden maisteri, tietokirjailija Eeva-Liisa Hallanaro, filosofian tohtori, projektipäällikkö Saija Kuusela, filosofian tohtori, yksikönjohtaja Aino Juslén sekä filosofian

maisteri, vanhempi tutkija Terhi Ryt- täri teoksesta *Metsän salainen elämä*

Voiko kirja tuoksua metsältä? *Metsän salainen elämä* -kirja nimittäin tekee niin. Kirja kertoo Suomen metsien tuntemattomista lajeista. Kirjan taustalla on ympäristöministeriön vuonna 2003 aloittama tutkimusohjelma nimeltään Puutteellisesti tunnetut ja uhanalaiset metsälajit. Tutkimusohjelman avulla Suomen metsistä on löydetty tuhansia uusia lajeja.

Uudet lajit eivät kuitenkaan ole karismaattisia karhuja tai kauniita kämmekkäitä, vaan pääosin pieniä, huomaamattomia eliöitä joita tavallinen metsätalaja ohittaa huomaamattaan. Taitavien kirjoittajien käsissä näistä mitättömistä tuleekin suuria päähenkilöitä. Lukijalle avautuu jännittävä maailma, jossa valeskorpionit ratsastavat kärpästen selässä, hiivasolut pariutuvat ja tunkeutuvat isäntäsieneen loisimaan ja sääskitoukat muodostavat tuhannen toukan kulkueita. Yhdessä luvussa tutustutaan kiehtoviin limasieniin, jotka etsiessään ruokaa haarautuvat verkostoksi, jota käytetään mallina teko-älytutkimuksessa.

Kirjan toiset päähenkilöt ovat tutkijat itse. He ottavat lukijan mukaansa metsään tutkimusretkelle ja avaavat oven omaan maailmaansa. Lukija saa tutustua tutkimusmenetelmiin ja oppii, miten valeskorpioneja metsästetään, miten sienten avulla voidaan tunnistaa ympäristön laatua ja miksi luteita kannattaa etsiä vanhoilta sotilasalueilta tai raviradoilta. Myös tutkijaelämän yksitoikkaisuus tulee tutuksi: pikkusienten tutkija viettää talven pimeät päivät mikroskoopin äärellä tarkastelemassa tuhansien kesällä kerättyjen puupalojen pintoja. Läsä ovat myös riemun hetket, kun tutkija tajuaa löytäneensä tieteelle uuden lajin.

Kirjan tekijäjoukkoon kuuluu viitisenkymmentä kirjoittajaa. Eeva-Liisa Hallanaron, Saija Kuuselan, Aino Juslénin ja Terhi Ryttyrin taitavan toimittamisen ansiosta teksti on kuitenkin yhtenäistä ja kirja muodostaa eheän kokonaisuuden. Kirjaa muodostaa eheän kokonaisuuden. Kirjaa täydentää kauniit valokuvat, selkeät grafiikat

sekä hauskat sarjakuvat.

Metsän salainen elämä -kirjan viesti on, että mitättömätkin eliöt ovat tärkeitä ekosysteemissä ja osa luonnon monimuotoisuutta. Kirjaa luettuakaan ei enää katso metsää samoin silmin.

**Dokumentaristi, toimittaja Katri Koi-
vula, runoilija, kääntäjä Niillas Holm-
berg, koodaaja Samuli Kaipainen,
ohjelmoija Mikko Leino ja kuvit-taja
Lille Santanen verkkopalvelusta *Sano
se saameksi. Suomi-pohjoissaame-
fraasisanakirja***

(<http://sanosesaameksi.yle.fi>)

Globalisaatio muodostaa uhkan vähän puhu-
tuille kielille. *Sano se saameksi. Suomi-
pohjoissaame-fraasisanakirja*

-verkkosivusto perehdyttää käyttäjänsä poh-
joissaameen, inarinsaameen ja kolttasaa-
meen. Sivusto tutustuttaa käyttäjänsä uhan-
alaisiin saamenkieliin ja niiden puhujiin.
Samalla tehdään kielten elvytystyötä.

Sano se saameksi -verkkosivusto kokoaa
yhteen myös muuta tietoaaineistoa. Tarjolla
on lyhytdokumentteja saamen kielen käytös-
tä sekä pikaopas saamelaiskulttuuriin. Sivus-
to tarjoaa opetusmateriaalia ja opettajan
oppaan siihen, miten materiaalia käytetään
luokahuoneissa rikastuttamaan äidinkielen,
elämäntutkimustiedon tai historian opetus-
ta.

Sapirin ja Whorfin tunnetun hypoteesin
mukaan kieli säätelee ajattelua ja käyttäyty-
mistä. *Sano se saameksi* -verkkosivusto
mahdollistaa uusien ajattelumallien omak-
sumisen kielen ja erityisesti sanaston opiske-
lun kautta. Pohjoissaamen kielen käyttöön
liittyvä fraasisanakirja on kiinnostava työka-
lu paitsi fraseologiaan myös laajemmin kie-
lellis-kognitiiviseen lukutaitoon.

Noin kolmannes sivustolla esiteltävistä
fraaseista on koottu sosiaalisen median kaut-
ta tulleista ehdotuksista. Kyseessä on siis
interaktiivisesti toteutettu fraasisanakirja.
Sanoiksi sai ehdottaa mitä vain, päivittäisistä
ilmaisuista iskurepliikkeihin ja onnen-

toivotuksiin. Koska sanoista on myös lausumisnäyte, voi sivuston käyttäjä opetella muuttaman pohjoissaamenkielisen fraasin, käyttää niitä omassa arjessaan ja rikastuttaa kielipääomaansa myös saamenkielillä lainasanoilla.

Tärkeä asia sivustossa on laajan suomalaisen kohderyhmän huomiointi. Jokainen suomalainen ei voi osata saamenkieliä, mutta ymmärrys saamenkielistä ja -kulttuurista on osa pohjoista identiteettiämme.

Dosentti Oula Silvennoinen, dosentti Marko Tikka ja filosofian tohtori Aapo Roselius teoksesta *Suomalaiset fasistit. Mustan sarastuksen airuet*

Oula Silvennoisen, Marko Tikan ja Aapo Roseliuksen kirjoittama *Suomalaiset fasistit. Mustan sarastuksen airuet* on meidän ajallemme tärkeä kirja. Poliitiikan suunnanmuutokset erityisesti länsimaissa ovat olleet viime vuosina nopeita ja suorastaan ennakoimattoman tuntuisia. Historia ei toista itseään, mutta nykyisissä yhteiskunnallisissa kannanotoissa voidaan havaita samankaltaista argumentaatiota kuin 1920- ja 1930-lukujen fasisteilla. Paralleeli oman aikamme politiikan käännteisiin on ilmeinen, kun kirjoittajat toteavat fasististen aatteiden leviämisestä 1920-luvun yhteiskunnassa: ”Se mikä vielä eilen näytti sopimattomalta ja naurettavalta, muuttui äkkiä hyväksytyksi ja arvokkaaksi.”

Teos kuvaa fasismin aatteen ja sitä kannattaneiden järjestöjen nousun taustat 1800-

luvun lopulta lähtien: sen, kuinka ensin Suomen autonomian puolustajien, sitten itsenäisyysliikkeen ja sisällissodan valkoisen voittajaosapuolen liepeillä vaikuttaneet ääriajatteluun taipuvaiset henkilöt omaksuivat eurooppalaisen fasismin totalitaarisen ajattelun ja sen väkivaltaakaan kaihtamattomat toimintamuodot. Tämän poliittisen ajattelun käyteaineina olivat ensimmäisen maailmansodan ja vuoden 1918 sisällissodan valkoiselle osapuolelle antama sukupolvikokemus, Neuvosto-Venäjän ja kommunismin uhkakuva, ryssä- ja juutalaisviha sekä epäluulo virkamiehistöä ja saamattomaksi koettua demokraattista päätöksentekoa kohtaan.

Silvennoisen, Tikan ja Roseliuksen teos on vetävästi ja jopa jännittävästi kirjoitettu. Kerronnan pääosassa on 1920- ja 1930-lukujen äärioikeistolaisten liikkeiden keskeisten henkilöiden ja heidän toimeenpanemiensa operaatioiden kuvaus. Historian oppikirjoista tutut ilmiöt tuodaan elävinä tapahtumina lukijan eteen. Teos on käsittelemänsä aiheen ja aikakauden asiantuntijoiden kirjoittama. Lähes kaunokirjallisista ansioistaan huolimatta se perustuu uusimpaan tutkimukseen ja lähdetyöhön arkistoissa. Analyysiä solahdetaan luontevasti tapahtumakerronnan väleissä ja kirjan lopun johto-päätöksissä. Näin kirjoittajat onnistuvat luomaan elävän ajankuvan ja osoittamaan, kuinka ensin yksittäiset ihmiset ja sitten laajemmat kansanjoukot 1920- ja 1930-lukujen Suomessa viehättyivät fasismin aatteesta

Tiedonjulkistamisen apurahat

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta myöntää tiedonjulkistamisen kohdeapurahoja yksityisille henkilöille tai työryhmien jäsenille (ei yhteisöille tai yhdistyksille) tiedonjulkistamista palvelevan työsuunnitelman toteuttamiseen lähinnä luovan työn korvauksina.

Kysymykseen tulevat tietoa popularisoivat kirjat, radio- ja TV-ohjelmat, lehtiartikkelit, sähköisessä muodossa julkaistavat tietotuotteet tai muut tietotuotteet. Näiden lisäksi jaetaan apurahoja tukemaan tiedonjulkistamisen yhteistoimintamuotojen pilotointia, erityisesti tiedon siirtymistä tutkijakunnan ja päätöksenteon välillä, tieteiden ja taiteiden rajapinnalla liikkuvia hankkeita sekä tiedekasvatuksen tueksi.

Kaunokirjalliset kohteet, oppikirjat tai tieteelliset tutkimukset eivät kuulu apurahoituksen piiriin.

Apurahojen suuruuksiin ja myöntökohteisiin tehtiin tarkistuksia vuonna 2017. Apurahoilla tuetaan entistä pitkäkestoisempaa työskentelyä. Vuodesta 2017 alkaen tiedonjulkistamisen apurahaa saattoi hakea 2, 4 ja 6 kuukauden lisäksi myös 8 kuukauden työskentelyyn. Kaikki apurahat myönnetään henkilökohtaisina työskentelyapurahoina; yhteisöt tai yhdistykset eivät enää voi hakea tiedonjulkistamisen apurahaa. Vain erityistapauksissa ja perustelluista syistä apurahat voivat sisältää myös teknisluonteisia kuluja.

Hakupaine säilyi korkeana. Hakemuksia saapui 454 kappaletta, joista pystyttiin rahoittamaan noin kymmenen prosenttia.

➔ [Tilastotietoa taulukko 1](#)

➔ [Myönnetty apurahat taulukko 2](#)

Taulukko 1: Tilastotietoa tiedonjulkistamisen apurahoista

	2014	2015	2016	2017
Myöntövaltuus (€)	290 000	290 000	290 000	290 000
Haetun rahoituksen kokonaismäärä (€)	2 070 096	3 255 824	2 817 938	3 224 000
Saapuneita hakemuksia	330	459	401	454
Rahoitettuja hakemuksia	66	56	59	50
joista 6 kk apurahoja	12	12	10	7
joista 8 kk apurahoja 2017 alkaen	..	..	..	4
Tietokirja	..	..	47	39
Muu tietokirjoittaminen	..	..	1	4
Muu tiedonjulkistaminen	..	..	6	2
Tiedonjulkistamisen yhteistoiminta	..	..	5	5
Läpimeno-% hankemäärä	20	12	14	11
Läpimeno-% rahoitus	14	9	10	9

Kirjastojen ostotukijärjestelmä

Kirjastojen ostotukijärjestelmä on opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain kuntien kirjastoille myöntämä ostotuki. Ostotuen piiriin kuuluvat kaikki Suomen kunnat Ahvenanmaan kuntia lukuun ottamatta. Kirjastot saavat ostotukilistat, joihin on koottu vähälevikkisinä pidettäviä, laadukkaiksi katsottuja nimikkeitä, jotka ovat pääsääntöisesti ilmentyneet edellisenä vuonna ja joita kirjastot voivat tilata tukisummalla.

Kirjaston ostotuki on kirjallisuuden tukimuoto. Nimikkeiden formaatti voi olla muu kuin painettu kirja, kuten viittomakielinen kirjallisuus tai äänikirjat, mutta kyse on ni-

menomaan kirjallisuudesta. Oppikirjat, sanakirjat ja tieteelliset tutkimukset ovat tukimuodon ulkopuolella.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta laatii esityksen opetus- ja kulttuuriministeriölle ostotukilistan tietokirjoista ja valtion kirjallisuustoimikunta kaunokirjallisuudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymä vuoden 2017 ostotukilistan teokset välittää Kirjavälitys:

➔ www.kirjavalitys.fi/kirjasto/ostotuki

Tieteen ja tutkimuksen yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja yhteiskuntavastuu

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta edistää tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutusta ja tutkimuksen yhteiskuntavastuuta. Neuvottelukunta edistää uuden tiedon hyödyntämistä yhteiskunnassa tukemalla tiedonjulkistamista ja tiedeviestintää sekä edistämällä vuorovaikutukseen perustuvaa viestintää. Tämä lisää tutkimuksen avoimuutta, tietokulttuurin saavutettavuutta ja kansalaisten luottamusta ja osallisuutta tieteeseen ja tutkimukseen.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta osallistui aktiivisesti kansallisten eettisten neuvottelukuntien yhteistyöverkoston toimintaan. Yhteistyö vahvistaa suomalaista tutkimusetiikan kenttää, sillä tiedonjulkistamisen etiikka on osa tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan kiinnostuksen kohteita ja vastuualueita. Esimerkiksi tiedon luotetta-

vuuteen ja tiedon hyödyntämiseen liittyvät kysymykset ovat osa hyvän tiedonjulkistamisen käytäntöjä. Lisäksi hyvä tieteellinen käytäntö ja luotettava tiedeviestintä yhdessä rakentavat ja ylläpitävät kansalaisten luottamusta tieteeseen ja tutkimuksen yhteiskuntavastuuta.

Neuvottelukunta järjestää seminaareja ja tapahtumia jotka käsittelevät tiedonjulkistamiseen liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Seminaarit toteutetaan pääasiassa yhteistyössä strategisten kumppanien kanssa.

Neuvottelukunnan järjestämien tapahtumien tarkemmat ohjelmatiedot ja esitykset julkaistaan neuvottelukunnan verkkosivuilla.

➔ <http://www.tjnk.fi>

Messutapahtumat

Turun kirjamesstut

Neuvottelukunta on yksi Turun kirjamesstujen perustajayhteisöistä ja osallistuu vuosittain tapahtumaan omalla osastollaan ja ohjelmallaan. Messuille on tuotettu myös oheisohjelmaa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Neuvottelukunnan pääsihteeri Kettunen on kirjamesstujen päätoimikunnan puheenjohtaja.

Neuvottelukunnalla oli oma messuosasto, missä kerättiin ehdotuksia vuoden 2017 valtionpalkinnon saajiksi. Lavaohjelma järjestettiin yhteistyössä Suomen Akatemian ja Suomen tiedetoimittajain liiton kanssa:

- *Huikee idis! Hyvät ja huonot tiedeuutiset, 30.9.* Päivän tiedeuutisia ruotivat pääsihteeri Ulla Järvi, Suomen tiedetoimittajain liitto, tiedetoimittaja, kirjailija Tiina Raevaara, elämysjohtaja Mikko Myllykoski, Tiedekeskus Heureka, professori Markku Jokisipilä, Turun yliopisto, lukiolainen Melissa Rönnqvist. Järjestäjänä Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta, Suomen tiedetoimittajain liitto ry, Suomen Akatemia ja Tieteen päivät.
- *Huikee idis! Tietysti tutkijaksi, 30.9.* Tutkijat keskustelivat urastaan turkulaisen lukiolaisen kanssa. Mukana myös tutkijan tietokirjavinkki. Tutkija Lauri Nummenmaa, tutkija Marja-Liisa Honkasalo, lukiolainen Sinianna Kailajärvi.
- *Huikee idis! Humpuuki 1.10.* Mikä on humpuukia, miksi se myy ja miten erottaa humpuuki luotettavasta tiedosta. Pääsihteeri Ulla Järvi, Suomen tiedetoimittajain liitto, tiedetoimittaja, kirjailija Tiina Raevaara, johtaja Reetta Kettunen, Suomen kirjainstituutin säätiö.
- *Huikee idis! Tutkijan tietokirjavinkit 1.10.* Tieteen yleistajuistaminen. Kattaus tieteen yleistajuistamisen kirjoja kuten Maito tappaa, vuodelta 2016. Päätoimittaja Tuukka Tammi, Yhteiskuntapolitiikka-lehti, johtava viestintäasiantuntija

Maria Ruuska, Kaskas Media, johtaja Reetta Kettunen, Suomen kirjainstituutin säätiö.

- *Huikee idis! Suomalainen nainen - juhluvuoden kynnyksellä 2.10.* Olemmeko unohtaneet naiset, jotka rakensivat kansakuntaa? Professori Kirsi Vainio-Korhonen, Turun yliopisto, pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos, johtaja Reetta Kettunen, Suomen kirjainstituutin säätiö.
- *Huikee idis! Tutkijan tietokirjavinkit - juhluvuoden kynnyksellä 2.10.* Tietokirja kansakuntaa rakentamassa - keskustelu ja kirjaesittelyjä. FT Inkeri Koskinen, Helsingin yliopisto, ohjaaja, kirjailija, käsikirjoittaja Ville Suhonen, johtaja Reetta Kettunen, Suomen kirjainstituutin säätiö.

➔ <http://tjnk.fi/fi/huikee-idis-turun-kirjamessuilla-2016>

Tieteen päivät

Tieteen päivät järjestettiin Helsingin yliopistolla 11. - 15.1.2017. Suomen Akatemia ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta järjestivät yhteistyössä perinteikkäät Tieteen päivien toimittajien aamukahvit:

- 11.1. Robottien ja ihmisten yhteiselon äärelle johdatteli professori Ville Kyrki, joka puhui aiheesta ihmiset ja robotit kosketusetäisyydellä.
- 12.1. Akatemiaprofessori Timo Vesala kertoi meteorologian näkökulmasta, mitä mieltä suot, järvet ja metsät ovat ilmastomuutoksesta ja professori Hanna Vehkamäki paljasti jään ytimen mysteerihuukkasten salaisuuksia.
- 13.1. Akateemikko Risto Nieminen kertoi, millaisin loikkauksin nanotiede ja nanoteknologia ovat edenneet viime vuosikymmeninä. Nanoteknologian mole-

kyylitason oivalluksia sovelletaan eri materiaaleina, lääkeaineina ja pieninä, mutta yhä tehokkaampina elektronisina laitteina. Nieminen on maailman johtavia nanoteknologian edelläkävijöitä. Samassa tilaisuudessa akatemiaprofessori Hannu Häkkinen kertoi, miksi tuhansia vuosia himoittu kulta ja sen makroskooppiset nanorakenteiden ominaisuudet ovat tärkeitä nanotieteelle.

Lisäksi TJNK osallistui Tieteen päivien oheistapahtumaan, Tiedettä kaupungissa

11.–12.1.2017. Kampin ostoskeskuksessa järjestetyn tapahtuman teemana oli "tieteen aikakone". Tieteen aikakoneen moottorina toimivat tutkijat, joiden puheenvuorojen kautta yleisö pääsi tarkastelemaan erilaisia ilmiöitä, kuten työ, taide ja terveydenhuolto, menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden näkökulmista. Tapahtuman päärahoittaja oli Koneen Säätiö.

➔ www.tieteenpaivat.fi

Tiedeviestinnän seminaarit

EuroScience Open Forum 2016

Pääsihteeri Kettunen oli kutsuttuna puhujana sessiossa The application of responsible research and innovation: societal impact of science policy and good practice from countries and regions. Manchester 24.7.2016.

➔ <https://manchester2016.esof.eu/en/the-programme/event-information/the-application-of-responsible-research-and-innovation-societal-impact-of-science-policy-and-good-practice-from-countries-and-re.html>

The 3rd National congress of Science communication: Populism, hate speech and media – together forever?

Tiedeviestinnän kolmannen kansallisen kongressin 7.10.2016 järjesti Suomen tiedetoimittajien liitto yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Helsingin yliopiston, Valtioneuvoston kanslian, Tiedekeskus Heureka ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan kanssa. Seminaari oli osa Suomen puheenjohtajuuskautta Pohjoismaiden ministerineuvostossa.

➔ <http://www.tjnk.fi/fi/populism-hate-speech-and-media---together-forever>

Science Communication – New Challenges, New Tools

Pohjoismaisista tiedeviestinnän toimista keskusteltiin 10.11. järjestetyssä tilaisuudessa. Tilaisuudessa esiintyivät Karin Totland, The Research Council of Norway, Cissi Askwall, Vetenskap & Allmänhet, Stefan Örgård, Vetenskapsfestivalen i Göteborg ja Anna Maria Fleetwood, Vetenskapsrådet. Kotimaisina esiintyjinä olivat Katja Bargum, Jussi Vauhkonen ja Annukka Klinge Strategisen tutkimuksen neuvostosta ja Risto Alatarvas Valtioneuvoston kansliasta. Tiedebarometrin 2016 tuloksia esitteli Tieteen tiedotus ry:n sihteeri Vesa Varpula.

Seminaaria edelsi pohjoismaisten tiedeviestijöiden verkoston kokous. Verkosto tapaa toisiaan noin kahdesti vuodessa ja siihen kuuluu tiedeviestinnän parissa toimivia henkilöitä, joiden taustaorganisaatiot toimivat valtakunnallisella tasolla.

➔ <https://www.facebook.com/events/907612306035696/>

Etiikan päivä 2017

Etiikan päivä on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan sekä muiden kansallisten eettisten neuvottelukuntien yhdessä järjestämä vuotuinen tutkimuksen etiikkaa käsittelevä tapahtuma. Vuoden 2017 aiheena oli Yritysyhteistyössä tehtävän tutkimuksen etiikka. Seminaari järjestettiin 15.3.2017 Tieteiden talolla Helsingissä.

➔ www.etiikanpaiva.fi/2017

Forum för forskningskommunikation

Pääsihteeri Kettunen oli kutsuttuna puhujana ja piti esityksen Initiatives and Measures for an open and responsible science communication landscape in Finland. Göteborg 10.5.2017

➔ <http://vetenskapsfestivalen.se/forum-for-forskningkommunikation/>

Liikutu tiedosta – päivä vaikuttavaa tutkimusviestintää

Vuosittainen Liikutu tiedosta -tapahtuma järjestettiin Tieteiden talolla 22.5.2017. Tapahtuman yhteydessä järjestettiin työpaja, jossa keskusteltiin TJNK:n tekeillä olevista, uusista tiedeviestinnän kansallisista suosituksista. Saatujen kommenttien pohjalta muokattiin suosituluonnosta "Viesti rohkeasti, vaikuta vastuullisesti".

Päivän muissa osioissa tiedeviestinnästä totuudenjälkeisenä aikana puhuivat mm. Trenton yliopiston professori Massimiano Bucchi, päätoimittaja Johanna Vuorelma ja professori Esa Väliaverronen. Tapahtuman järjestivät yhteistyössä Kaskas Media, Tieteellisten seurain valtuuskunta ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta.

➔ <http://liikututiedosta.fi>

Tiedeneuvonanto poliittisessa päätöksenteossa

Tutkijoiden ja kansanedustajien seura – Tutkas, eduskunnan tulevaisuusvaliokunta ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta järjestivät kevään aikana tutkijatapaamisia Tutkaksen aamukuuleminen -yleisötilaisuuksissa. Tilaisuuksien koostekirjoitukset laati pääsihteeri Kettunen ja ne julkaistiin seuran Facebookissa (<https://www.facebook.com/pages/Tutkas/143354079124752>).

Pääsihteeri Kettunen on Tutkaksen hallituksen jäsen.

Syksyn 2016 ja kevään 2017 Tutkaksen aamukuulemisten aiheina olivat:

- Hyvä ruoka, parempi mieli 9.9.2016
- Etäisyyksien voittaminen 7.10.2016
- Kyborgit tulevat – milloin ihmisyyys katoaa? 11.11.2016
- Milloin taivas putoaa niskaan? 2.12.2016
- Totuudenjälkeinen aika – ketä uskoa? 3.2.2017
- Tuulen tuivertamat – tuulivoimalan terveysvaikutukset 3.3.2017
- Etsi ja korvaa – perintötekijöiden täsmämuokkaus 7.4.2017
- Miksi pojat eivät pärjää? 21.4.2017
- Seitsemäs aisti 5.5.2017
- Biopoltoaineita auringonvalosta ja tuulesta 2.6.2017

Vastuullinen tiedeviestintä ja tekijyys

Tieteen tekemisen ja julkaisemisen toimintakulttuuri on muuttunut. Digitalisaation tuomat muutokset sekä kannustus tutkimuksen avoimuuteen ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ovat saaneet tukimusta tekevät ja siitä viestivät uudenlaisten kysymysten äärelle. Miten viestiä tutkimuksesta vastuullisesti? Miten varmistaa tutkijan meritoituminen uudessa avoimen tieteen ja tutkimuksen kulttuurissa? Miten tuetaan hyvää tieteellistä käytäntöä, eettisesti vastuullista, rehellistä ja rehtiä tutkimustiedon tuottamista ja julkaisemista?

Vastuullinen tiedeviestintä ja tekijyys -hanke pureutuu näihin kysymyksiin. Hanke analysoi ja kehittää tutkijoiden sekä tiedon julkaisijoiden ja välittäjien (kustantajat, toimittajat, tiedottajat) ammattieettistä ohjeistusta ja käytänteitä muuttuvassa toimintaympäristössä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt rahoituksen Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan (TJNK) ja Tutkimuseettinen neuvottelukunnan (TENK) hankkeelle Tiedon jakaminen luo vaikuttavuutta: tekijyys, tiedon kuratointi ja hyvät tiedeviestinnän käytänteet. Hanke jatkuu 30.6.2018 asti.

Hanke järjesti toimikauden aikana seuraavat tapahtumat:

- Vastuullisen tieteen verkkosivun ideatyöpaja, Ideatyöpaja hankkeen aikana rakennettavan verkkosivun rakenteesta ja sisällöstä 23.8.2016
- Tutkijat ja sananvapaus -työkokous, Työkokous tutkijoiden sananvapauden turvaamiseksi yhteistyössä Suomen PENin kanssa, Helsinki, 4.10.2016
- Science Communication – New Challenges, New Tools - verkostoitumistilaisuus ja seminaari, Pohjoismaisten tutkimus- ja tiedeviestijöiden työpajamuotoinen verkostoitumistilaisuus sekä seminaari laajemmalle yleisölle 10.-11.11.2016

Lisäksi projektipäällikkö Iina Kohonen esiteli hanketta 5th World Conference on Research Integrity, Amsterdam, 27.-31.5.2017 -tapahtumassa ja piti puheen Public science communication as part of the responsible conduct of research – an example from Finland.

➔ <http://wcri2017.org/images/documents/2.%20Tuesday%20May%2030,%202017/4.%202A-00/I.%20Kohonen%20-%20Public%20Science%20Communication%20as%20a%20part%20of%20the%20responsible%20conduct%20of%20research.pdf>

Tutkijoiden sananvapaus

Yhteistyö Suomen PENin kanssa

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja kirjailijoiden kansainvälinen sananvapausjärjestö Suomen PEN aloittivat yhteistyön vuonna 2016. Tavoitteena on luoda verkosto, joka tukee yksittäisiä tutkijoita, (tieto)kirjailijoita ja toimittajia kohtaamaan heidän saamansa häiritsevä palaute – jopa vihapuhe – ja auttaa heitä välttämään pelkoon perustuva itsesensuuri. TJNK:n ja Suomen PENin koollekutsuman työkokouksen aloitteesta Suomen PENiin suunnitellaan perustettavaksi tietokirjailijoiden ja tutkijoiden sananvapautta puolustava jaosto. Työkokous *Tutkijat ja sananvapaus* -tutkijoiden sananvapauden turvaamiseksi pidettiin 4.10.2016.

➔ <http://tjnk.fi/fi/tutkijat-ja-kirjailijat-yhdistävät-voimansa-vihapuhetta-vastaan>

Suomen PENin vuosikokous päätti 15.2.2017 laajentaa jäsenkuntaansa ja kutsua tietokirjailijat, -kirjoittajat ja tutkijat jäsenikseen. Kokouksessa todettiin, että on tärkeä tukea tutkijoiden ja tietokirjoittajien sananvapautta ja oikeutta ilmaisun vapauteen.

➔ <http://tjnk.fi/fi/suomen-pen-kutsuu-tietokirjoittajat-ja-tutkijat-mukaan-toimintaansa>

Suomen PEN:n puheenjohtaja Sirpa Kähkösen ja neuvottelukunnan puheenjohtaja, akateemikko Risto Niemisen pääkirjoitus *Tieteentekijät ja tutkijoiden sananvapaus* julkaistiin Tieteessä tapahtuu -lehdessä 1/2017.

➔ <https://journal.fi/tt/article/view/63449/24830>

Suomen PENin ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan yhteistyönä järjestettiin keskustelutilaisuus *Oikeus on - onko uskallusta?* Helsingin kirjamessuilla 29.10.2016. Sananvapaudesta ja tutkijoiden kohtaamasta vihapuheesta olivat keskustelemassa TJNK puheenjohtaja, akateemikko Risto Nieminen, toimittaja Johanna Korhonen, kirjailija Jarkko Tontti ja PENin puheenjohtaja, kirjailija Sirpa Kähkönen.

➔ <http://www.tjnk.fi/fi/oikeus-onko-uskallusta>

Kysely tutkijoiden kokemasta häiritsevistä palautteesta

Maaliskuussa 2017 TJNK toteutti verkko-kyselyn tutkijoiden saamasta palautteesta heidän esiintyessään asiantuntijaroolissa julkisuudessa. Vastaava kysely oli tehty ensimmäisen kerran keväällä 2015. Kyselyssä kerättiin tietoa esiintymisen kanavista ja palautteen määrästä ja laadusta. Tavoitteena oli kartoittaa ilmiön laajuutta ja tilannetta vertaamalla saatuja tuloksia aiemman kyselyn tuloksiin.

- <http://tjnk.fi/fi/verkkokysely-tutkijoiden-asiantuntijaroolissaan-saamasta-palautteesta>

UNESCO:n Maailman lehdistönvapauden päivä (World Press Freedom Day)

Osana Maailman lehdistönvapauden päivää Suomen UNESCO-toimikunta järjesti yhteistyössä TJNK:n, Sitran, Helsingin sanomainsäätiön, Suomen Journalistiliiton, Vikesin ja Toimittajat ilman rajoja ry:n kanssa keskustelutilaisuuden ”Postfaktuaalisia totuuksia ja vaihtoehtoisia faktoja” - Uudet haasteet monien totuuksien maailmassa 3.5.2016 Päivälehden museossa.

Ajankohtaisista, mediaympäristöön ja tietopohjaiseen päätöksentekoon liittyvistä haasteista olivat keskustelemassa mm. YLEn journalististen standardien ja etiikan päällikkö Timo Huovinen, mediatutkija, prof. Anu Koivunen, toimittaja Tuomas Muraja, Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja Laura Saarikoski, Julkisen sanan neuvoston varapuheenjohtaja Pasi Kivioja, Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho ja Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Kaius Niemi. Tilaisuuden avasi Suomen Unesco-toimikunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Jutta Urpilainen ja keskustelun juonsi pääsihteeri Reetta Kettunen.

- <http://tjnk.fi/fi/tule-keskustelemaan-sananvapaudesta-352017>

Taulukko 2. Tiedonjulkistamisen apurahat

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on jakanut 290 000 euroa tiedon julkistamista eri medioissa edistäviin hankkeisiin. Neuvottelukunta käsitteli 454 hakemusta. Haetun rahoituksen yhteismäärä oli 3 224 000 euroa. Neuvottelukunta tuki yhteensä 50 hakemusta. Hankkeiden julkinen kuvaus on hakijoiden laatima. TJNK ei editoi julkisia kuvauksia, joten niiden sisältö, selkeys ja kieliasu ovat hakijan omalla vastuulla.

Taulukko 2. Tiedonjulkistamisen apurahamyönnöt 2017

HAKIJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUS	HANKE-MUOTO	MÄÄRÄ, EUROA
Ahjopalo, Janne Hermanni	Työni-mi: Molempi parempi -- biseksuaalisuus suomalaisen rakkautessa	Biseksuaalisuutta suomessa avaava, haastatteluihin pohjaava kirja-projekti purkaa biseksuaalisuuteen liittyviä ennakkoluuloja ja antaa äänen ihmisten omille kokemuksille. Biseksuaalisuuteen liitetään monia ennakkoluuloja, kuten ailahtelevaisuus ja jatkuva pälyily sinne, missä ruoho on vihreämpää. Yhteiskuntamme painostaa ihmisiä "valitsemaan puolensa" ja biseksuaalit kokevat painetta monelta puolelta. Aihetta käsittelevälle helposti luettavalle ja elämänmakuiselle kirjalle on tilausta.	Tietokirja	3 500€
Autio, Anna	Hukkuneet/ The Drowned	Välimerestä on tullut Euroopan suurin joukkohauta. Vuonna 2016 sitä ylittäessä menehtyi 5079 ihmistä. Jokainen heistä on jonkun isä tai äiti, lapsi, veli tai sisko. Hukkuneet kertoo siitä, millaisia jälkiä he jättävät jälkeensä.	Tietokirja	3 500€
Ertimo, Laura	Lumotun Maan kartasto	Lumotun Maan kartasto on koko perheen karttatietokirja. Se koostuu eri teemoja esittelevistä maailmankartoista, teemoja avaavista tietoteksteistä ja kuvituksesta. Kartaston aiheena on maailman lumo: ympäri maailmaa, maan alta, meristä ja metsistä löytyvien ilmiöiden monimuotoisuus ja niiden yhdessä muodostama kokonaisuus sekä paikkaan liitetyt tarinat, mielikuvituksen tuotteet.	Tietokirja	3 500€
Friman, Terhi	Selkokielineen sienikirja	Kirjoitamme selkokielineen sienikirjan, jossa esittelemme 10 helppoa ja hyvää ruokasientä perusteellisesti ja uudella tavalla. Sienikirja on tarkoitettu aloittelijoille mutta koska se on ruokasienikirja, siinä kerrotaan paljon sellaista tietoa, jota normaaleissa sienikirjoissa ei ole. Kirja esittelee vain 10 hyvää sientä, sillä vasta-alkajalle ja huonosti lukevalle laaja sieniopos on liian vaikea tarttua. Lisäksi kirjaan tulee hyviä ja selkeitä reseptejä sekä hyviä vinkkejä metsässä liikkumiseen.	Tietokirja	3 500€
Haapkylä, Anna Jessica	Ilmastonmuutos arktisissa merissä	Hankkeen tavoitteena on kirjoittaa selkeä kuvaus ilmastonmuutoksesta arktisilla merialueilla. Arktis on ilmastonmuutoksen päänäyttämö, missä lämpötila nousee kaksi kertaa nopeammin kuin muualla. Seuraukset meriluonnolle ovat vakavat. Jäätiköiden sulaessa ja meren lämmitessä käy pohjoisten lajien elämä tukalaksi. Eteläiset lajit uhkaavat syrjäyttää pohjoiset. Lisäksi meriveden happamoituminen heikentää rapujen kuoria, kalkkikuoria planktonlajeja, syvänmeren koralleja ja kalkkileviä.	Tietokirja	13 000€

Haasio, Ari Martti Pekka	Valheita verkossa – tietokirja	Valheita verkossa on valemediaa, vihapuhetta ja totuuden jälkeistä aikaa käsittelevä yleistajuinen tietokirja. Se pohtii myös nuorten suhtautumista mediaan, medialukutaitoa, diginatiiviutta ja sen vaikutusta tiedonhankinnan taitoihin ja valemedian sekä valhellisen tiedon erottamiseen. Samalla kirja paneutuu misinformaation ja disinformaation ominaispiirteisiin havainnollisesti esimerkkien avulla niiden historiaa unohtamatta, lähdekriittisyyttä ja tiedonhankinnan monipuolisia taitoja korostaen.	Tietokirja	3 500€
Haataja, Antti	Saamenmaan luonto (työniemi)	Saamenmaa on suurten vaellusten muovaama ekosysteemi. Ennen peurat ja sopulien massaesiintymiset mylläsivät tunturit sellaisiksi, kuin ne näemme ja lohet edelleen täyttävät joet kutuvaelluksillaan, mutta suuret eläinten vaellukset ovat laimenneet. Kirja käsittelee elinympäristön pirstaloitumista, lajien saareutumista ja ilmastomuutosta Lapin ja Jäämeren luonnon ja kalastajasaamelaisen kulttuurin kautta. Suuressa kuvassa nämä kietouvat toisiinsa. Kirja on jatkoa Tuulessa roihuaa maa -teokselle.	Tietokirja	7 000€
Hanska, Jari Pekka	Tietokirja talousrikollisuudesta	Elämäkerrallinen ja journalistinen tietokirja suomalaisesta korkean profiilin talousrikollisuudesta ja kontrollikoneiston ongelmista. Kirja käsittelee suomalaista talousrikoshistoriaa 1980luvulta nykypäivään. Kehyksen aiheen käsittelylle muodostaa kokeneen talousrikostutkijan muistiinpanoihin ja haastatteluihin perustuva elämäkerta. Kirjassa tutkivan journalistin keinoin varmennetut tositapaukset saavat rinnalleen asiat aitiopaikalta nähneen talousrikostutkijan kokemukset ja kommentit.	Tietokirja	3 500€
Hast, Susanna Hannele	Sinulle on vihapostia	Sinulle on vihapostia -hanke liikkuu tieteen ja taiteen rajapinnalla tarkastellen tutkijoihin ja asiantuntijoihin kohdistuvaa kommentointia, vihapuhetta, painostusta ja uhkailua. Hanke tekee vihapuheesta julkista ja näkyvää taiteen moninaisin keinoin. Hankkeen toteuttaa kollektiivi Siitä Viis. Hanke palvelee tiedonjulkistamista tuottamalla asiantuntija-artikkeleita, ääniteoksia, kuvataidetta, videoita, performansseja ja järjestämällä taidetyöpajoja sekä keskustelutilaisuuksia.	Tiedonjulkistamisen yhteistoiminta	3 500€
Häkkinen, Jukka Pekka	Outojen kokemusten neurotiede	Kirja kertoo oudoista kokemuksista neurotieteen näkökulmasta. Outo kokemus voi olla vaikkapa hallusinaation näkeminen. Jollakin taas pelottavat olennot vierailevat öisin makuuhuoneessa ja toinen on kuumeessa katsellut omaa ruumistaan katonrajassa leijuen. Usein kokemukset aiheuttavat ahdistusta ja ne salataan. Kirjassa selitän ilmiöt aivotutkimuksen uusien tulosten avulla. Viestini on, että normaallit ihmiset voivat kokea kummia, ja että tämä ei ole merkki mielenterveyden luhistumisesta.	Tietokirja	3 500€
Jalonen, Jussi	Ayn Rand, kapitalismin valtiatar	Hankkeen tarkoituksena on kirjoittaa historiaesseiden kokoelma, aiheena Ayn Randin elämäntyö kirjailijana, filosofina ja amerikkalaisen oikeiston mielipidevaikuttajana. Teos lähestyy Randin persoonaa, hänen kirjallista tuotantoaan ja hänen historiallista merkitystään amerikkalaiselle ja kansainväliselle markkinatalous-ideologialle temaattisesti, erityisistä aiheista laadittujen ja yhtenäiseksi tietokirjaksi koottujen esseiden kautta.	Tietokirja	10 000€

Järvensivu, Anu Kaarina	Pelillistä - ai mitä?	Hankkeessa kirjoitetaan yleistajuinen tietokirja digitaalisesta pelillistämisestä ja sen soveltamisesta työelämässä ja työpaikoilla. Kirja kohdennetaan kehittämis- ja johtamistehtävissä toimiville, mutta se soveltuu hyvin kaikkien pelillistämisestä kiinnostuneiden luettavaksi. Kirja perustuu alan tutkimustietoon, jonka pohjalta annetaan konkreettisia käytännössä koeteltuja ohjeita ja vinkkejä. Kirjan sanomaa vahvistaa havainnollinen visualisointi. Kirja julkaistaan e-kirjana.	Tietokirja	3 500€
Kaaro, Jani Markus	Mikä on tämä geeni?	Noin 7-15 -vuotiaille suunnattu yleistajuinen ja runsaasti kuvitettu tietokirja geeneistä. Kirja kertoo lyhyesti ja elävin esimerkein kaiken, mitä tämänikäisen kuuluu geeneistä tietää.	Tietokirja	13 000€
Kallioinen, Mika	Suomalaisen liiketoiminnan pitkä linja (työnimi)	Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietokirja suomalaisen liiketoiminnan historiasta. Kirja tarkastelee talouden kehitystä toimijoiden kannalta. Näkökulma toimii kirjan rakennetta ja sisältöä ohjaavana punaisena lankana, jonka avulla lukijan voi muodostaa jäsentyneen kuvan liiketoiminnan kehityksestä pitkällä aikavälillä, keskiajalta nykypäivään. Yleistajuisessa muodossa uutta tietoa Suomen taloushistoriasta tuottava kirja on suunnattu laajalle taloudesta kiinnostuneelle lukijakunnalle.	Tietokirja	10 000€
Kangas, Reeta Emilia	Propagandan kuvittajat: Kukryniksy-kolmikko poliittisen totuuden kuvaajina	'Propagandan kuvittajat' välittää tietoa propagandan toiminnasta osana historiallisia konflikteja kuuluisan neuvostoliittolaisen Kukryniksy-taiteilijakolmikon elämäntyön tarkastelun kautta. Kukryniksyn elämäkerta esittelee propagandan toimintamekanismeja taiteilijaryhmän toiminnan ja tuotannon kautta. Kirja avaa lukijoille ovia propagandan havaitsemiseen, ymmärtämiseen ja kriittiseen tarkasteluun. Projektin koostuu suomenkielisestä tietokirjasta ja sen käännöksestä englanniksi.	Tietokirja	13 000€
Kontinen, Satu Kristina	Lumotun Maan kartasto	Lumotun Maan kartasto on koko perheen karttatietokirja. Se koostuu eri teemoja esittelevistä maailmankartoista, teemoja avaavista tietoteksteistä ja kuvituksesta. Kartaston aiheena on maailman lumo: ympäri maailmaa, maan alta, meristä ja metsistä löytyvien ilmiöiden monimuotoisuus ja niiden yhdessä muodostama kokonaisuus sekä paikkaan liitetyt tarinat, mielikuvituksen tuotteet.	Tietokirja	3 500€
Kotilainen, Noora	Sinulle on vihapostia	Sinulle on vihapostia -hanke liikkuu tieteen ja taiteen rajapinnalla tarkastellen tutkijoihin ja asiantuntijoihin kohdistuvaa kommentointia, vihapuhetta, painostusta ja uhkailua. Hanke tekee vihapuheesta julkista ja näkyvää taiteen moninaisin keinoin. Hankkeen toteuttaa kollektiivi Siitä Viis. Hanke palvelee tiedonjulkistamista tuottamalla asiantuntija-artikkeleita, ääniteoksia, kuvataidetta, videoita, performansseja ja järjestämällä taidetyöpajoja sekä keskustelutilaisuuksia.	Tiedonjulkistamisen yhteistoiminta	3 500€
Lehtikangas, Salla Maria	27 ensimmäistä vuotta	27 ensimmäistä vuotta on dokumenttielokuva kasvamisesta, äitiydestä, luopumisesta, kodista sekä niistä asioista mitkä kodin tekevät, kun vuosien perhe-elämän jälkeen jää yksin. Siitä millainen on äidin rooli, kun aikuinen vaikeavampainen poika muuttaa pois kotoa palvelutaloon. Elokuvasa omaishoittoon sekä perheestään huolehtimiseen tottunut Anneli jää ensimmäistä kertaa elämässään yksin, kun kaikki lapset ovat aikuistuneet ja aviomies menehtynyt.	Muu tietokirjoittaminen	3 500€

Liski, Jarno Juhani	Tietokirja talousrikollisuudesta	Elämäkerrallinen ja journalistinen tietokirja suomalaisesta korkean profiilin talousrikollisuudesta ja kontrollikoneiston ongelmista. Kirja käsittelee suomalaista talousrikoshistoriaa 1980-luvulta nykypäivään. Kehyksen aiheen käsittelylle muodostaa kokeneen talousrikostutkijan muistiinpanoihin ja haastatteluihin perustuva elämäkerta. Kirjassa tutkivan journalismin keinoin varmennetut tositaupaukset saavat rinnalleen asiat aitiopaikalta nähneen talousrikostutkijan kokemukset ja kommentit.	Tietokirja	3 500€
Maijala, Minna Maarit	Minna Canth ja nykyaika	Kirjallisuusseitit Canthista ja nykyajasta	Tietokirja	7 000€
Manninen, Mari Alice	Myyttejä ja tosiasioita Kiinasta-kirjan kirjoittaminen	Kiinalaiset syövät aina aterialla riisiä. Pekingissä on maailman pahimmat ilmansaasteet. Hongkongilaiset toivovat laajasti irtautumista Kiinasta. Nuo väitteet ovat yleisiä uskomuksia länsimaissa - mutta täysin vääriä. Kirjoitan kirjan Myyttejä ja tosiasioita Kiinassa, jossa romutan runsaat 30 uskomusta Kiinasta ja kerron kuinka asiat oikeasti ovat. Syvennän jokaisen luvun kertomaan Kiinasta laajemmin - esimerkiksi Pekingin ilmansaasteluku laajenee koko Kiinan ympäristöongelmiin.	Tietokirja	10 000€
Mattila, Markku Kalevi	Valheita verkossa - tietokirja	9. Valheita verkossa on valemediaa, vihapuhetta ja totuuden jälkeistä aikaa käsittelevä yleistajuinen tietokirja. Se pohtii myös nuorten suhtautumista mediaan, medialukutaitoa, diginatiiviuutta ja sen vaikutusta tiedonhankinnan taitoihin ja valedmedian sekä valheellisen tiedon erottamiseen. Samalla kirja paneutuu misinformaation ja disinformaation ominaispiirteisiin havainnollisesti esimerkkien avulla niiden historiaa unohtamatta, lähdekrityyttä ja tiedonhankinnan monipuolisia taitoja korostaen.	Tietokirja	3 500€
Mäkinen, Jari	Suorana lab-rasta	Suorana lab-rasta on twitterissä (ranskalaisen esikuvan mukaan) vuonna 2015 toteuttamani kokeilu, missä yksi tutkija kertoi työstään twitter-viesteinä viikon ajan. Palvelu keräsi paljon seuraajia, mutta oli huomattavan työläs organisoida ja moderoida, joten jätin sen hautumaan. Haen nyt rahoitusta sen uudelleen käynnistämiseen. https://twitter.com/suoranalabrasta Koosteet twiiteistä on julkaistu Tiedetuubi.fi -nettisivustolla ja Storify-palvelussa: https://storify.com/Tiedetuubi	Tiedonjulkistamisen yhteistoiminta	7 000€
Möller-Sibeliu, Anna Lena Patricia	Den svenska poesins historia i Finland	Den svenska poesins historia i Finland är ett översiktligt verk som skrivs för en litteraturintresserad allmänhet. Boken följer upp utvecklingslinjerna från den tidigaste medeltida folkpoesin till 2000-talets samtidsdikt på svenska i Finland. Hur ser förändringarna ut och vad är bestående i denna genre? Perspektivet är idéhistoriskt och förankrat i en finländsk kontext.	Tietokirja	7 000€
Norrgård, Carl Stefan	Islossningens kultur- och klimathistoria i Åbo, 1749-2010	Hur kan vi förstå konsekvenserna av den globala uppvärmningen om vi inte förstår hur klimatet påverkat människan under tidigare århundraden? I boken beskrivs hur klimatets utveckling påverkat isförhållandena och islossningen i Åbo å i Åbo de senaste 260 åren. Med landets äldsta stad som exempel, ges läsaren en unik möjlighet att förstå den naturliga och antropogena klimatförändringens inverkan på stadslivets, kulturens och samhällets utveckling i Finland.	Tietokirja	10 000€

Palo, Olga Anna-Kaarina	Työnimi: Molempi parempi - biseksuaalisuus suomalaisten rakkauksessa	Biseksuaalisuutta suomessa avaava, haastatteluihin pohjautuva kirja- ja projekti purkaa biseksuaalisuuteen liittyviä ennakkoluuloja ja antaa äänen ihmisten omille kokemuksille. Biseksuaalisuuteen liitetään monia ennakkoluuloja, kuten ailahtelevaisuus ja jatkuva pälyily sinne, missä ruoho on vihreämpää. Yhteiskuntamme painostaa ihmisiä "valitsemaan puolensa" ja biseksuaalit kokevat painetta monelta puolelta. Aihetta käsittelevälle helposti luettavalle ja elämänmakuiselle kirjalle on tilausta.	Tietokirja	3 500€
Perhoniemi, Tuukka Juuse Akilles	Luonto demokratiassa - Poliittisen luonnonhallinnan syntyhistoria	Tietokirjassa Luonto demokratiassa selvitetään millainen merkitys luontoa ja luonnon hallitsemista koskevilla käsityksillä on demokratialle. Kirjassa pohditaan, miten kulttuuriset ja tieteelliset käsitykset luonnosta ovat vaikuttaneet politiikan filosofiaan eri aikoina, sekä millaista uudenlaista filosofista ymmärrystä tarvitaan demokratian ja luonnonhallinnan suhteista, jotta demokraattiset yhteiskunnat voivat ratkoa globaalien ympäristökriisien tuottamia ongelmia.	Tietokirja	13 000€
Posio, Mikko Tuomas	Lasten sähkökirja	Lastenkirja "Anni ja Akseli selvittää - minne sähkö meni?" kertoo tarinan varjolla perustietoa sähköntuotannosta ja eri energialähteistä. Kirjassa seikkailevat 9-vuotiaat kaksoset Anni ja Akseli sekä heidän koiransa. Heidän kotonaan iskee sähkökatkos, ja lapset päättävät ratkaista kadonneen energian arvoituksen. Samalla he tutustuvat siihen, miten sähköä tehdään.	Tietokirja	3 500€
Päivinen, Pasi Janne Tapio	ETA-terrorismin pitkä tie	ETA-terrorismin pitkä tie on kansantajuinen esitys terrorismi-ilmiöstä, terrorismin eri muodoista, uhkakuvista ja terrorismin torjunnan menetelmistä. Käsittelee terrorismia ja terrorismin torjuntaa Espanjan esimerkin kautta, sillä Espanjassa terrorismi oli maan vaikein sisäpoliittinen ongelma n. 50 vuoden ajan, joka onnistuttiin ratkaisemaan. Käyn läpi ETA-terrorismin vaiheet: miten se kehittyi ja millä menetelmillä ETA-terrorismin torjuttiin ja miten se saatiin loppumaan.	Muu tietokirjoittaminen	10 000€
Ruuska, Hele- na	Hugo Simbergin taiteilija-elämäkerta	Kirjoitan Hugo Simbergin (1873-1917) taiteilija-elämäkerran. Hugo Simberg oli merkittävimpiä suomalaisia myös kansainväliset mitat täyttäneitä symbolisteja. Hän oli Suomen taiteen kultakauden keskeisiä taiteilijoita. Hugo Simberg puhuttelee edelleen sekä maalauksillaan että grafiikallaan nykykatsojia. Tarkastelen elämäkerrassa, millainen elämä synnytti esimerkiksi Kuoleman Puutarhan ja Haavoittuneen enkelin.	Tietokirja	3 500€
Ryynänen, Henna Maarit	Lasten sähkökirja	Lastenkirja "Anni ja Akseli selvittää - minne sähkö meni?" kertoo tarinan varjolla perustietoa sähköntuotannosta ja eri energialähteistä. Kirjassa seikkailevat 9-vuotiaat kaksoset Anni ja Akseli sekä heidän koiransa. Heidän kotonaan iskee sähkökatkos, ja lapset päättävät ratkaista kadonneen energian arvoituksen. Samalla he tutustuvat siihen, miten sähköä tehdään.	Tietokirja	3 500€
Saari, Heikki Tapani	Sisältötehtaan varjossa. Median ja journalismin muutos viime vuosikymmeninä	Tarkoituksena on julkaista populaari tietokirja väitöskirjastani, jonka tutkimusaiheena on suomalaisen median ja journalistisen työn muutos 1970-luvun lopulta 2010-luvulle. Tietokirjassa käydään vähemmän teoreettisesti ja akateemisesti läpi teknologian, markkinoiden ja omistusrakenteiden muutos sekä niiden vaikutus journalismiin. Tavoitteena on antaa eväitä ymmärtää median muutosta ja tuoda aineksia julkiseen keskusteluun. Keskeinen kysymys on toimittajan asemassa tapahtunut muutos 2000-luvulla.	Tietokirja	3 500€

Sandhu, Jan Petter Imran	27 ensimmäistä vuotta	27 ensimmäistä vuotta on dokumenttielokuva kasvamisesta, äitiydestä, luopumisesta, kodista sekä niistä asioista mitkä kodin tekevät, kun vuosien perhe-elämän jälkeen jää yksin. Siitä millainen on äidin rooli, kun aikuinen vaikeavammaisen poika muuttaa pois kotoa palvelutaloon. Elokuvassa omaishoitoon sekä perheestään huolehtimiseen tottunut Anneli jää ensimmäistä kertaa elämässään yksin, kun kaikki lapset ovat aikuistuneet ja aviomies menehtynyt.	Muu tietokirjoittaminen	3 500€
Sarja, Tiina	Lasten sähkökirja	Lastenkirja "Anni ja Akseli selvittää - minne sähkö meni?" kertoo tarinan varjolla perustietoa sähköntuotannosta ja eri energialähteistä. Kirjassa seikkailevat 9-vuotiaat kaksoiset Anni ja Akseli sekä heidän koiransa. Heidän kotonaan iskee sähkökatkos, ja lapset päättävät ratkaista kadonneen energian arvoituksen. Samalla he tutustuvat siihen, miten sähköä tehdään.	Tietokirja	3 500€
Sihto-Nissilä, Sanna-Liisa Katariina	Ilmastonmuutos - molekyyleistä tulevaisuuden ilmastoon	Ilmastonmuutos on aikamme suurimpia haasteita ja se koskettaa kaikkia kansalaisia ja yhteiskunnan aloja. Kirja kuvaa yleistajuisesti keskeiset ilmastoon vaikuttavat prosessit molekyylien tasolta globaaliin mittakaavaan. Kirja pureutuu ilmastonmuutoksen luonnontieteelliseen perustaan, joka useimmiten sivuutetaan liian vaikeana aiheena ilmastonmuutoksesta puhuttaessa, sekä tarjoaa samalla yleiskatsauksen ilmiöön, joka tulee vaikuttamaan tulevaisuuteemme seuraavien vuosikymmenien aikana.	Tietokirja	3 500€
Sihvonen, Marjatta Elina	Tarinoita geeneistä	Suomalaiset maatiaiseläimet ovat osa maataloutemme geenivarantoa, kulttuuriperintöämme ja tunnemuistiamme. Nyt suuri osa maatiaisten suojelusta ja tutkimuksesta kertovaa aineistoa on häviämässä tavallisen lukijan ulottuvilta, kun MTT:n internetsivut häviävät verkosta ja hakukoneilta. Myös hiljainen tieto maatiaistyöstä katoaa työn tekijöiden myötä. Tietokirja kokoaa yhteen maatiaisten suojelun tarinan neljältä vuosikymmeneltä ja tuo geenivarojen säilytystyössä tarvittavaa tietoa kaikille.	Tietokirja	10 000€
Soisalo, Soili Riitta Tellervo	Hyvän ravitsemuksen kriittiset pisteet	Tavoitteena on julkaista kirja ja muuta aineistoa, joissa popularisoidaan kasvisruokavaliota koskevaa tutkimustietoa. Keskitytään kasvukunnan ruoka-aineiden hyötyihin sekä kasvisruokavalioiden kriittisiin kohtiin, kuten jodin ja hyvälaatuisten proteiinien saantiin. Esitellään hyvää ravitsemusta tukevien kasvisruokavalioiden käytännön toteutus. Lisäksi innostetaan väestöä kasvipainotteisen ruuankäytön lisäämiseen esittelemällä uusinta tutkimustietoa kasvukunnan tuotteiden terveyshyödyistä.	Tietokirja	3 500€
Särmä, Saara Pauliina	Sinulle on vihapostia	Sinulle on vihapostia -hanke liikkuu tieteen ja taiteen rajapinnalla tarkastellen tutkijoihin ja asiantuntijoihin kohdistuvaa kommentointia, vihapuhetta, painostusta ja uhkailua. Hanke tekee vihapuheesta julkista ja näkyvää taiteen moninaisin keinoin. Hankkeen toteuttaa kollektiivi Siitä Viis. Hanke palvelee tiedonjulkistamista tuottamalla asiantuntija-artikkeleita, ääniteoksia, kuvataidetta, videoita, performansseja ja järjestämällä taidetyöpajoja sekä keskustelutilaisuuksia.	Tiedonjulkistamisen yhteistointiminta	3 500€
Tahkokallio, Jaakko Kaler-vo	Keskiajan historian myytit	Vainottiinko keskiajalla noitia? Tuomitsiko katolinen kirkko seksin? Nähtiinkö lapset vain pieninä aikuisina? Yleistajuisen tietokirjani keskiajan historian myyteistä arvioi kriittisesti pimeänä pidettyyn aikaan liittyviä harhaluuloja ja puolittuuksia. Kirja perustuu uusimpaan tutkimukseen ja avaa näköaloja keskiajan kulttuuri- ja sosiaalishistoriaan.	Tietokirja	7 000€

Tervonen, Taina Mari Tuulia	Hukkuneet / The Drowned	Välimerestä on tullut Euroopan suurin joukkohauta. Vuonna 2016 sitä ylittäessä menehtyi 5079 ihmistä. Jokainen heistä on jonkun isä tai äiti, lapsi, veli tai sisko. Hukkuneet kertoo siitä, millaisia jälkiä he jättävät jälkeensä.	Tietokirja	3 500€
Vainikainen, Tuula Orvokki	Tyttöinä tieteen turuilla. Naiset tieteen tekijöinä	Miten naiset ovat Suomessa löytäneet paikkansa eri tieteenaloilla? Mitä tapahtui urauurtavien ensimmäisten jälkeen? Miksi jotkut alat ovat olleet ja ovat edelleen naisille erityisen kivikkoisia? Mitä esteitä naiset ovat joutuneet ylittämään rekrytoinnissa tai perhe-elämässä? Millaista tukea he ovat saaneet urallaan? Mitä sukupuolentutkimus tietää naistutkijoiden asemasta? Näkyvätkö tiedenaiset julkisuudessa asiantuntijoina? Millaisia mahdollisuuksia ja uhkakuvia nykyään on?	Tietokirja	3 500€
Valste, Juha Ilmari	Evoluutio nyt	"Evoluutio nyt" esittelee evoluutioajatuksen kehittymisen, evoluutioteoriat ja nykyaikaisen käsityksen siitä, kuinka evoluutio toimii. Monet luulevat, että evoluutioteorioita on vain yksi ja sen on esittänyt Charles Darwin. Kirjassa kerrotaan, mitä Darwinin evoluutioteorialle on tapahtunut niiden yli 150 vuoden aikana, jotka ovat kuluneet sen esittämisestä.	Tietokirja	3 500€
Vartiainen, Hannes Juhani	Merten valtakunta	Merten valtakunta on planetaarioelokuva, jossa matkataan järviemme kautta Itämeren ja maailman valtamerien huikean monimutkaisuuteen, toisistaan riippuvaisiin ekosysteemeihin. Kuljemme ravintoketjun läpi molekyyliatasolta mikroskooppiseen planktonieliöstöön, ja aina merten suurimpiin saalistajiin asti. Elokuva yhdistää viimeisintä tieteellistä tutkimusta sekä konventionaaliseen kuvamateriaaliin, että mikrotomografiadatan visualisoimiseen. µCT-dataa tarkastellaan myös virtuaaliodellisuudessa.	Muu tiedonjulkistaminen	7 000€
Vartiainen, Jenni Linnea	Hoselin seikkailut: toiminnallinen tiedekasvatusta tukeva kirjasarja lapsille	Hankkeessa kirjoitettavat tietokirjat on suunnattu 3 - 8 - vuotiaille lapsille varhaisen tiedekasvatuksen tukemiseksi. Tarinallisuutta hyödyntävissä tietokirjoissa luonnontieteiden ja etenekin fysiikan ja kemian arkisiin ilmiöihin tutustutaan kiehtovan mysteerin tai ongelman kautta. Lapset auttavat Hoselia ratkaisemaan kunkin kirjan arvoituksen tekemällä pieniä tiedetutkimuksia tavallisilla kodin välineillä, jotka auttavat tekstin ohella lasta ymmärtämään lisää kyseisestä ilmiöstä.	Tietokirja	7 000€
Veikkolainen, Pekka Ilmari	Merten valtakunta	Merten valtakunta on planetaarioelokuva, jossa matkataan järviemme kautta Itämeren ja maailman valtamerien huikean monimutkaisuuteen, toisistaan riippuvaisiin ekosysteemeihin. Kuljemme ravintoketjun läpi molekyyliatasolta mikroskooppiseen planktonieliöstöön, ja aina merten suurimpiin saalistajiin asti. Elokuva yhdistää viimeisintä tieteellistä tutkimusta sekä konventionaaliseen kuvamateriaaliin, että mikrotomografiadatan visualisoimiseen. µCT-dataa tarkastellaan myös virtuaaliodellisuudessa.	Muu tiedonjulkistaminen	7 000€
Viluksela, Marja Kristiina	Pelillistä – ai mitä?	Hankkeessa kirjoitetaan yleistajuinen tietokirja digitaalisesta pelillistämisestä ja sen soveltamisesta työelämässä ja työpaikoilla. Kirja kohdennetaan kehittämis- ja johtamistehtävissä toimiville, mutta se soveltuu hyvin kaikkien pelillistämisestä kiinnostuneiden luettavaksi. Kirja perustuu alan tutkimustietoon, jonka pohjalta annetaan konkreettisia käytännössä koeteltuja ohjeita ja vinkkejä. Kirjan sanomaa vahvistaa havainnollinen visualisointi. Kirja julkaistaan e-kirjana.	Tietokirja	3 500€

Vitikainen, Emma lida Karoliina	Joilla on, niille annetaan - eriarvoisuuden biologia	Miksi huono-osaisuus periytyy? Miten köyhyys vaikuttaa mieleen ja terveyteen? Kirjoitan kirjan eriarvoisuudesta biologisena ilmiönä. Sosiaalinen asema vaikuttaa terveyteen ja ikääntymiseen niin ihmisellä kuin muillakin eläimillä. Kirjan tarkoituksena on kertoa kansantajuisesti, mistä mistä köyhyyden ja huono-osaisuuden kasautuvat terveysvaikutukset kumpuavat, ja mitä niille voidaan tehdä.	Tietokirja	10 000€
Voutilainen, Eeva Maija	Hyvän ravitsemuksen kriittiset pisteet	Tavoitteena on julkaista kirja ja muuta aineistoa, joissa popularisoidaan kasvisruokavaliota koskevaa tutkimustietoa. Keskitytään kasvikunnan ruoka-aineiden hyötyihin sekä kasvisruokavalioiden kriittisiin kohtiin, kuten jodin ja hyvälaatuisten proteiinien saantiin. Esitellään hyvää ravitsemusta tukevien kasvisruokavalioiden käytännön toteutus. Lisäksi innostetaan väestöä kasvipainotteisen ruuankäytön lisäämiseen esittelemällä uusinta tutkimustietoa kasvikunnan tuotteiden terveyshyödyistä.	Tietokirja	3 500€
Vuorelma, Johanna Tuulia	Sinulle on vihapostia	Sinulle on vihapostia -hanke liikkuu tieteen ja taiteen rajapinnalla tarkastellen tutkijoihin ja asiantuntijoihin kohdistuvaa kommentointia, vihapuhetta, painostusta ja uhkailua. Hanke tekee vihapuheesta julkista ja näkyvää taiteen moninaisin keinoin. Hankkeen toteuttaa kollektiivi Siitä Viis. Hanke palvelee tiedonjulkistamista tuottamalla asiantuntija-artikkeleita, ääniteoksia, kuvataidetta, videoita, performansseja ja järjestämällä taidetyöpajoja sekä keskustelutilaisuuksia.	Tiedonjulkistamisen yhteistointiminta	3 500€
Västinsalo, Hanna	Perheentuvan Portaat	Suomalaisen tautiperimän tutkimuksen vaiheiden, tekijöiden ja saavutusten popularisointi dokumenttielokuvan muodossa	Muu tietokirjoittaminen	7 000€

Tiede kuuluu kaikille.
Opetus- ja kulttuuriministeriön nimittämä
Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta seuraa
tieteen, taiteen ja tekniikan eri alojen
saavutuksia sekä kansallisen ja kansainvälisen
tiedon kehitystä.
